

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ

VI Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 19–20 травня 2022 року)

Суми
Сумський державний університет
2022

цим злочинним явищем і не менш важливе це підтримка і захист українських громадян за кордоном.

На практиці торгівля людьми здійснюється вчиненням дій, саме в такій послідовності: 1) вербування (здійснюється шляхом обману, підкупу, викрадення, зловживання владою, погрози чи іншого виду примусу); 2) транспортування (перевіз “живого товару” до країни – реципієнта); 3) передача (обмін, купівля-продаж чи інші оплатні або безоплатні форми передачі “права власності” на людину); 4) експлуатація (залучення у злочинну діяльність, примушування до заняття проституцією, використання у порнобізнесі тощо).

Отже, підсумовуючи вище сказане можна зробити наступні висновки, що за останні роки торгівля людьми в Україні набула дуже величезних та загрозливих розмірів, але конкретні масштаби цієї проблеми з’ясувати майже неможливо, адже всі підрахунки є приблизними. Та все ж таки хоч якісь отримані дані свідчать про те, що торгівля людьми стала проблемою національного масштабу. Тому дуже важливо щоб діяльність щодо профілактики торгівлі людьми має бути комплексною, різноаспектною і поєднувати загальнодержавні заходи економічного, правового й виховного характеру зі спеціальними, оперативними заходами, які здійснюють підрозділи Національної поліції.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
2. Про протидію торгівлі людьми : Закон України від 20.09.2011 р. 3739-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3739-17/ed20200101#Text>.

СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ВИКОНАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПОКАРАННЯ ЩОДО ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНИХ В УКРАЇНІ

Гоч Л. М.

*студентка III курсу ННІ права
Сумського державного університету
Науковий керівник: Малетов Д. В.*

*доктор філософії з права, викладач-стажист кафедри КПДС ННІ права
Сумського державного університету*

Початок 2022 року в Україні ознаменувався жахливими подіями. Ранок 24 лютого розпочався з повномасштабного вторгнення російських окупантів на територію суверенної держави, війська країни-агресора від початку порушували усі існуючі правила

ведення війни, тим самим руйнуючи авторитет Федерації в очах міжнародної спільноти. Положення Женевської конвенції, ратифікованої ще 3 липня 1954 року було неодноразово порушено Росією ще з перших днів війни. Солдати-загарбники, під керівництвом такого ж аморального командування свідомо порушували статтю 3 зазначеної конвенції, що передбачає вчинення насилля над життям та особистістю, зокрема всі види вбивств, завдання каліцтва, жорстоке поводження й тортури, захоплення заручників, наругу над людською гідністю, зокрема образливе та принизливе поводження, засудження та застосування покарання без попереднього судового рішення [1]. Усі злочинні дії росіян вже розслідуються представниками Міжнародного кримінального суду, вина злочинців буде неодмінно доведена, а покарання – реалізовано.

Після оприлюднення жахливих кадрів зі звільнених населених пунктів Київської області, та усвідомлення можливих втрат цивільного населення в Маріуполі та інших містах та селищах України, постає питання яким чином забезпечити справедливе покарання для винних у вчиненні злочинів та як утримувати військовополонених росіян в умовах сьогодення. У ЗМІ, останнім часом, періодично з'являються гучні заяви щодо призиву до жорстокого поводження з військовополоненими росіянами та цивільним населенням Росії, що на нашу думку, є недопустимим. Україна, як правова європейська держава, на відміну від усім відомого агресора, має дотримуватись норм конвенції, людяності та честі й, у жодному разі, не допускати подібних висловлювань. Відомо, що українці, які допустили собі публічно висловити думку, що суперечить загальноприйнятим нормам, вже вибачились та пояснили свої слова емоційним впливом від побаченого в Бучі, Ірпені та інших містах України, проте, зважаючи на окреслене, ми вважаємо що подібні висловлювання деморалізують нашу націю не лише в очах держав-союзників, але і в очах противника, що загострює стан подій на полі бою та сповільнює здачу противників у полон.

То як же мають поводитись з військовополоненими в умовах агресивних дій РФ? Не зважаючи на усі звірства, що чинить противник, з військовополоненими необхідно поводитись гуманно та виключати будь-яке насильство, репресії, тортури, жорстоке, образливе чи принижуюче поводження, залякування, а особливо застосування покарання без попереднього законного рішення суду, що створений належним чином.

Важливо наголосити, що будь-яке фізичне калічення, піддавання окреслених осіб медичним чи науковим експериментам є недопустимим та має присікатись Україною. Що стосується жінок-військових, що потрапили у полон, до них має бути забезпечено таке ж ставлення, як і до чоловіків-полонених, проте з урахуванням обставин, зумовлених їх статтю. Посягання на честь та гідність жінок-військовополонених не допускається.

Пораненим та хворим з числа військовополонених неодмінно має надаватись медична допомога. До полонених офіцерів ставляться з повагою, відповідно до їх звання та віку.

Зважаючи на усі окреслені вище права військовополонених, слід також викласти деякі обов'язки, яких мають дотримуватись представники цієї категорії осіб. Так, усі військовополонені, крім офіцерів, зобов'язані виконувати військове вітання до всіх офіцерів України, та виявляти до них зовнішні ознаки поваги. Що ж стосується полонених офіцерів, то вони також зобов'язані виконувати військове вітання, проте, лише до старших за військовим званням офіцерів. Дозволяється носіння нагород, розпізнавальних знаків та шевронів.

Під час тримання військовополонених можуть траплятися випадки втеч чи інших способів порушення порядку в місцях тримання військовополонених. Так, стаття 42 Женевської конвенції передбачає можливість застосування зброї проти тих, хто тікає або намагаються здійснити втечу. Таке застосування є надзвичайним заходом, якому завжди повинні передувати попередження про намір її застосування.

Важливим елементом тримання окупантів у полоні є проведення допиту. Він не може супроводжуватись жодними катуваннями, фізичним насиллям, погрозами чи іншими примусовими заходами. Допит проводиться зрозумілою для полонених мовою. Під час такого допиту кожний військовополонений зобов'язаний назвати свої прізвище, ім'я та по батькові, військове звання, дату народження і особистий номер або у разі відсутності зазначених відомостей – іншу рівноцінну інформацію [1].

За умови недодержання окреслених вимог, Україна, як держава має бути відповідальна за недопустиме поводження з військовополоненими, адже усі вони перебувають під владою держави, а не окремих осіб чи військових частин. Вищевикладені вимоги щодо тримання військовополонених є обов'язковими, тому Україна, як правова європейсько-налаштована держава має неухильно дотримуватись усіх положень Женевської конвенції. Будь-яке показне чи публічне зневажання таких положень призведе до дискредитації українського народу в очах європейської спільноти.

Окресливши основні вимоги щодо тримання військовополонених, що передбачені конвенцією, необхідно розглянути їх у контексті сучасної війни Росії проти України. Станом на 19 березня 2022 року, офіційно в українському полоні перебуває 562 військових [2]. Так, постає питання щодо місць оптимального та надійного утримання російських окупантів, що потрапили в полон. Уповноважена Верховної Ради з прав людини Людмила Денісова, у своєму інтерв'ю, послалася на необхідність створення спеціального табору для полонених окупантів. Омбудсмен заявила, що Україна планує розконсервувати непрацюючу колонію та передати на потреби Міністерства оборони

України [3]. На нашу думку, таке рішення є цілком логічним та обґрунтованим, адже утримання військовополонених з іншими категоріями злочинців є недопустимим. Існує очевидна необхідність створення постійних місць перебування окресленої категорії осіб, до моменту прийняття рішення про їх обмін, або до винесення рішення судом, тому розміщення таборів в розконсервованих колоніях України є цілком доречним.

Наступним важливим елементом досліджуваної теми є необхідність притягнення до відповідальності усіх винних у вчиненні численних військових злочинів на території України. Так, ми вважаємо за доцільне обговорення організації міжнародного трибуналу на зразок Нюрнберзького процесу, після закінчення Російсько-Української війни.

Нюрнберзький процес – Міжнародний військовий трибунал у місті Нюрнберг, на якому було розглянуто злочинні діяння керівництва й окремих організацій Третього рейху в розв'язуванні та веденні Другої світової війни [4].

Оскільки РФ, вийшовши з Міжнародного кримінального суду та багатьох інших міжнародних організацій, намагається фактично зняти з себе відповідальність за усі вчиненні злочини, утворення такого трибуналу є неминучим. Відповідальність мають понести, перш за все, особи, що причетні до видання злочинних наказів правлячого режиму країни-агресора, у тому числі з числа військового та політичного керівництва. Суд над полоненими офіцерами та солдатами ж, мають здійснювати безпосередньо кримінальні суди на території України. А питання стосовно тих осіб, яким вдасться після закінчення війни врятуватись втечею з території України, залишається відкритим досі, оскільки наразі невідомо, яким саме чином Україна здобуде перемогу, чи буде відбуватися капітуляція російських військ, і як саме буде вести себе керівництво Російської Федерації після своєї поразки.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Женевська конвенція про поводження з військовополоненими : Міжнародний документ від 12.08.1949. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_153#Text (дата звернення: 13.04.2022).
2. Верещук назвала офіційну кількість російських полонених в Україні. URL: <https://bit.ly/3wV8xde> (дата звернення: 15.04.2022).
3. В Україні збираються розконсервувати колонію для полонених окупантів, – Денисова. URL: <https://bit.ly/3lZtC0W> (дата звернення: 15.04.2022).
4. Дерейко І. І., Коваль М. В. Нюрнберзький процес 1945–1946. *Енциклопедія історії України*. Київ : В-во «Наукова думка», 2010. 728 с.